

Ülkemiz ile Revize Bölgesel Konvansiyon kapsamı menşe kurallarının uygulanabilir olduğu ülke ve ülke grupları ilgili yürürlük tarihleri ile birlikte Bakanlığımız resmî internet sitesinden düzenli olarak yayımlanmaktadır. Konuya ilişkin en güncel bilgiye ulaşılması için <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/pan-avrupa-akdeniz-tercihli-mense-kurallari> sayfasından paylaşılan duyuruların takip edilmesi önem arz etmektedir.

* Aşağıdaki açıklamalarda yer alan;

- “EUR.1 dolaşım belgesi” ifadesi: Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmeliğin 19 uncu maddesi anlamında menşe ispat belgelerini,

- “Tedarikçi beyanı” ifadesi: Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmeliğin 21 inci maddesinde tanımlanan ve Yönetmeliğin Ek VI ve Ek VII’inde mevcut bulunan, tam kümülasyon uygulaması amacıyla tercihli menşe statüsü kazanmamış eşyaya ilişkin düzenlenen tedarikçi beyanlarını,

ifade eder.

1-Avrupa Birliği’ne A.TR Dolaşım Belgesi ile Sanayi Ürünlerinin İhracatı:

Avrupa Birliği (AB) ile ülkemiz arasındaki gümrük birliği ilişkisini tesis eden 1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı çerçevesinde Türkiye ile AB arasındaki tercihli tarife ilişkisi “menşe” değil “serbest dolaşım ilkesi” üzerine kurulmuştur. Bu itibarla, Türkiye’den AB’ye A.TR dolaşım belgesi ile ihraç edilen sanayi ürünü eşya -eşyanın Türk menşei kazanıp kazanmadığına bakılmaksızın- bünyesindeki üçüncü ülke (Gümrük Birliğine taraf olmayan ülke) menşeli girdiler için Gümrük Kanunu’nun 194 üncü maddesi ve 3350 sayılı İthalat Rejimi Kararı’nın 9/5 inci maddesi hükümleri çerçevesinde TEV doğması yönündeki uygulama herhangi bir değişiklik olmadan devam etmektedir.

2-01/01/2026 Tarihinden Sonra Türkiye-AKÇT Serbest Ticaret Anlaşması Kapsamındaki Eşyanın EUR.1 Dolaşım Belgesi ile Avrupa Birliği’ne İhracatı

Türkiye ile AB arasında 1 Ocak 1996’da yürürlüğe giren ve ülkemiz ile AB arasında Gümrük Birliği ilişkisini tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı (Gümrük Birliği) sanayi ürünlerini kapsamakta olup, kömür ve çelik ürünleri Gümrük Birliği kapsamı dışında bırakılmış, bu ürünler ayrı bir STA’ya konu edilmiştir. Anılan STA kapsamında geçerli menşe protokolü Revize Bölgesel Konvansiyon olduğu için ve Revize Konvansiyonda 50-63 üncü fasıllar dışındaki ürünlerde geri ödeme yasağı kalktığı için AKÇT kapsamı ürünlerin AB’ye ihracatında TEV doğmayacaktır.

3-01/01/2026 Tarihinden Sonra 1/98 Sayılı Karar Kapsamındaki Tarım Eşyasının EUR.1 Dolaşım Belgesi ile Avrupa Birliğine İhracatı

1/98 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı kapsamında tavize konu Tarım Ürünlerinin EUR.1 ile AB’ye ihraç edilmesi halinde Revize Konvansiyonda 50-63 üncü fasıllar dışındaki ürünlerde geri ödeme yasağı kalktığı için bu ürünlerin AB’ye ihracatında TEV doğmayacaktır.

4-01/01/2025 Tarihinden Sonra A.S. 50-63 üncü Fasıllar Dışında Yer Alan Eşyanın EFTA Ülkelerine (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn ve İsviçre) ve Faroe Adalarına EUR.1 ile İhracatı

Yönetmeliğin 18 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca geri ödeme yasağının kapsamı 50-63 üncü fasıllarda yer alan eşya ile sınırlıdır. Adı geçen ülkelere ihraç edilen

eşyanın 50-63 üncü fasıllar dışında yer alan bir ürün olması halinde, bu ülkelere 01/01/2025 tarihinden sonra EUR.1 dolaşım belgesi ile ihracatta ihraç ürünü bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için TEV doğmayabilecektir.

1 Ocak – 31 Aralık 2025 tarihleri arasında Türkiye ile EFTA ülkeleri ve Faroe Adaları arasındaki STA’larda hem eski kurallar hem de yeni kurallar geçerli olduğundan yeni kurallara göre düzenlenen EUR.1 dolaşım belgelerinin üzerinde Yönetmeliğin Geçici Madde 1’i uyarınca “REVISED RULES” ibaresi bulunması halinde TEV hesaplanmaması; bu ibarenin olmaması halinde ise önceki TEV uygulaması uyarınca hesaplama yapılması gerekmektedir.

1 Ocak 2026 tarihi itibarıyla bu ülkelerle tercihli ticaretimizde yalnızca revize kurallar geçerli olduğundan EUR.1 dolaşım belgesi ile ihracatta ihraç ürünü bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için TEV doğmayacaktır.

5- A.S. 50-63 üncü Fasıllar Dışında Yer Alan Eşyanın Filistin, Fas, Bosna-Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Gürcistan, Sırbistan, Moldova ve Mısır’a EUR.1 dolaşım belgesi ile İhracatı

Yönetmeliğin 18 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca geri ödeme yasağının kapsamı 50-63 üncü fasıllarda yer alan eşya ile sınırlıdır. Adı geçen ülkelere ihraç edilen eşyanın 50-63 üncü fasıllar dışında yer alan bir ürün olması halinde;

- Sırbistan’a 13/2/2026,
- Moldova’ya 20/2/2026,
- Mısır’a 26/2/2026

ve adı geçen diğer ülkelere 01/01/2026 tarihinden sonra EUR.1 dolaşım belgesi ile ihracatta ihraç ürünü bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için TEV doğmayacaktır.

6- A.S. 50-63 üncü Fasıllarda Yer Alan Eşyanın EFTA Ülkeleri, Faroe Adaları, Filistin, Fas, Bosna-Hersek, Kosova, Sırbistan, Kuzey Makedonya, Karadağ, Gürcistan, Moldova ve Mısır’a EUR.1 Dolaşım Belgesi İle İhracatı

Yönetmelik kapsamında bulunan ülke ve ülke grupları bakımından revize menşe kurallarının geçerli olmaya başladığı tarihler farklılık gösterebilmektedir.

Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlığımız resmi internet sitesinden yayımlanan “Türkiye PEM Matrisi”nde yer alan 2 no.lu tablodaki tarihler kontrol edilmelidir. <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/pan-avrupa-akdeniz-tercihli-mense-kurallari/pem-turkiye-matrisi>

a. Yönetmeliğin 18 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu eşyanın ihracatında genel kural geri ödeme yasağının mevcudiyetidir. Bu cihetle, aşağıda belirtilen istisnai haller dışında A.S. 50-63 üncü fasıllarda yer alan eşyanın adı geçen ülkelere ihracatında, bu eşya bünyesinde yer alan üçüncü ülke menşeli girdi için TEV doğar.

b. Bu ülkelerden birinden veya bu ülkelerle çapraz kümülasyonun uygulanabilir olduğu bir ülkeden bu ülke veya çapraz kümülasyonun uygulanabilir olduğu ülke menşeli EUR.1 dolaşım belgesi ile gelen tekstil ve konfeksiyon sektörüne ait eşyanın Türkiye’de işlendikten sonra yine geldiği ülkeye veya çapraz kümülasyonun uygulanabilir olduğu bir ülkeye ihraç edilmesi halinde TEV doğmaz. Örn: Bosna-Hersek menşeli Türkiye’ye EUR-1 belgesi ile ithal edilen kumaşın Türkiye’de gömlek haline getirilip Bosna-Hersek’e veya Karadağ’a ihracatı halinde TEV doğmaz. Zira Yönetmeliğin 18 nci maddesinin birinci fıkrasında “Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak menşe ispat belgesi düzenlenen veya hazırlanan bir Taraf ülke menşeli ve Armonize Sistemin 50 ila 63 üncü fasıllarında yer alan ürünlerin imalatında

kullanılan menşeli olmayan girdiler, ihracatı gerçekleştiren Taraf ülkede her ne türde olursa olsun gümrük vergilerinin geri ödenmesine veya bunlardan muafiyete tabi değildir.” denildiğinden TEV yalnızca “menşeli olmayan girdiler” bakımından doğar. Çapraz kümülasyonun uygulanabilir olduğu bir ülke menşeli eşya ise Yönetmelik hükümlerinin uygulanması bakımından “menşeli” kabul edilmektedir.

c. Bu ülkelerden birinden tedarikçi beyanı ile gelen tekstil ve konfeksiyon sektörüne ait üçüncü ülke menşeli eşyanın hem geldiği ülkede hem de Türkiye’de işlenmesi ve bu işleme faaliyetlerinin kümülasyonu neticesinde eşya menşe kazandıktan sonra geldiği ülkeye EUR.1 dolaşım belgesi ile ihraç edilmesi halinde eşya bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için Yönetmeliğin 18 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca TEV doğmaz. Örn: Pakistan menşeli ipliğin Bosna-Hersek’te kumaş haline getirilmesi durumunda bu eşya menşe kazanmaz çünkü konfeksiyon sektöründe menşe kazanılabilmesi için eşyanın iki aşamadan geçmesi gerekir. Bununla birlikte bu kumaş Türkiye’ye ihraç edildikten sonra Türkiye’de DİR’e tabi tutularak gömlek haline getirilmesi halinde tam kümülasyon marifetiyle (eşyanın Bosna-Hersek’te gördüğü işleme faaliyetlerinin de Türkiye’de yapılmış gibi kabul edilmesi) bu eşya Türk menşei kazanır ve bu eşya tekrar Bosna-Hersek’e ihraç edildiğinde DİR’e tabi tutulan Bosna-Hersek’ten ithal edilen Pakistan menşeli kumaş eşyasına ilişkin TEV doğmaz.

d. Yönetmeliğin 10’uncu maddesinin beşinci fıkrası “(5) Taraf ülkeler, üçüncü fıkranın uygulanma alanının Armonize Sistemin 50 ila 63 üncü fasıllarında yer alan ürünlerin ithalatını kapsayacak şekilde genişletilmesine tek taraflı olarak karar verebilir.” hükmünü amirdir. EFTA ülkeleri de üçüncü fıkranın uygulama alanını A.S. 50 ile 63 üncü fasıllarda yer alan ürünlerin ithalatını kapsayacak şekilde tek taraflı olarak genişletmiştir. (<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/pan-avrupa-akdeniz-tercihli-mense-kurallari/ikili-tam-kumulasyonun-genisletilmesi-duyurulari>) Konvansiyona taraf ülkelerden birinden tedarikçi beyanı ile gelen tekstil ve konfeksiyon sektörüne ait üçüncü ülke menşeli eşyanın hem Konvansiyona taraf ülkede hem de Türkiye’de işlenmesi halinde, bu işleme faaliyetlerinin hepsinin Türkiye’de gerçekleştiği kabul edilir ve bu işleme faaliyetleri neticesinde eşya menşe kazandıktan sonra EFTA ülkelerine EUR.1 dolaşım belgesi ile ihraç edilmesi halinde eşya bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için TEV doğmaz. Örn: Pakistan menşeli ipliğin Bosna-Hersek’te kumaş haline getirilmesi durumunda bu eşya menşe kazanmaz. Bununla birlikte bu kumaş Türkiye’ye ihraç edildikten sonra Türkiye’de gömlek haline getirilmesi halinde tam kümülasyon marifetiyle bu eşya Türk menşei kazanır ve EFTA ülkelerine EUR.1 dolaşım belgesi eşliğinde ihraç edildiğinde TEV doğmaz.

e. Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası “5 inci madde hükümlerine hâlel gelmeksizin, Armonize Sistemin 50 ila 63 üncü fasıllarında sınıflandırılan ürünler açısından ve yalnızca iki Taraf ülke arasındaki ikili ticarete uygulanmak üzere, ithalatçı Taraf ülkede gerçekleştirilmiş olan işçilik veya işlem, ürünlerin ihracatçı Taraf ülkede müteakip bir işçilik veya işleme tabi tutulması halinde, o ihracatı gerçekleştiren Taraf ülkede gerçekleştirilmiş sayılır. Bu fıkranın uygulanmasında, Avrupa Birliğinin İstikrar ve Ortaklık Süreci’ne katılım sağlayan ülkeler ile Moldova Cumhuriyeti tek bir Taraf ülke kabul edilir.” hükmünü amirdir. Bu ülkelerden (Bosna Hersek, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Kosova ve Moldova) birinden tedarikçi beyanı ile gelen tekstil ve konfeksiyon sektörüne ait üçüncü ülke menşeli eşyanın anılan ülke grubu içindeki bir veya birden çok ülkede işleme tabi tutulması fakat yapılan işlemlerin menşe kazandırıcı nitelikte olmaması sebebiyle Türkiye’ye anılan ülkelerin birinden tedarikçi beyanı eşliğinde ithal edilmesi ve Türkiye’de müteakip işlemlere tabi tutulmasıyla tüm bu işleme faaliyetlerinin kümülasyonu neticesinde eşya menşe kazandıktan sonra tedarikçi beyanı kapsamı eşyanın ithal edildiği ülkeye EUR.1 dolaşım belgesi eşliğinde ihraç edilmesi halinde eşya bünyesindeki üçüncü ülke menşeli girdi için Yönetmeliğin 18 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca TEV doğmaz. Örn: Pakistan menşeli ipliğe Bosna-

Hersek'te tekstüre işlemleri uygulanır. Tekstüre işlemleri tek başına menşeyi kazandırıcı bir işlemler olmadığı için ipliğin Pakistan menşeyi değışmez. Bu iplik Bosna-Hersek'ten Karadağ'a tedarikçi beyanı ile ihraç edilir. Karadağ'da iplik boyanır ve bobinlenir. İplik üzerinde yapılan işlemler Yönetmeliğin Ek-2'sindeki kurallara göre menşeyi kazandırıcı işlemler değildir. Karadağ'da boyanan ve satışı hazır hale getirilen iplik halen Pakistan menşelidir. Bu iplik Karadağ'dan Türkiye'ye tedarikçi beyanı eşliğinde ithal edilir ve ithal Pakistan menşeli iplik DİR'e tabi tutulur. Türkiye'de dokunarak kumaş haline getirilmesi durumunda bu kumaş Türkiye menşeyi kazanır. Zira kumaş için geçerli menşeyi kuralları dokuma işlemleri tek başına yeterli görmemekle beraber dokuma öncesinde ipliğin boyanması veya iplik üzerinde mekanik bir işlemler uygulanması durumunda kumaşın menşeyi kazanacağını belirtmektedir. Böylelikle tam kümülasyon marifetiyle (eşyanın Bosna-Hersek ve Karadağ'da gördüğü işlemler faaliyetlerinin tümü Karadağ'da yapılmış kabul edilir ve Türkiye'de yapılan diğer işlemler de buna ilave edilerek tamamı Türkiye'de yapılmış gibi kabul edilir) bu eşya (kumaş) Türkiye menşeyi kazanır ve bu eşya Karadağ'a EUR.1 dolaşım belgesi eşliğinde ihraç edildiğinde Pakistan menşeli iplik bakımından TEV doğmaz.

7-Arnavutluk, Mısır ve Tunus'a İhracatta Telafi Edici Vergi Uygulaması

Arnavutluk STA'sının menşeyi kuralları 1 Ocak 2026 tarihinden geçerli olmak üzere, 31/12/2025 tarihli ve altıncı mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İkili Menşeyi Kümülyasyon Sistemi Kapsamı Ticaretle Eşyanın Tercihli Menşeyinin Tespiti Hakkında Yönetmelik kapsamına alınmıştır. Bu çerçevede, Arnavutluk'a STA kapsamı yapılan ihracatlarda TEV uygulaması, üretilen ürünün bünyesinde kullanılan ve Arnavutluk ya da Türkiye menşeli olmayan tüm girdiler için geçerlidir. Yani iki ülke arasında ikili menşeyi kümülasyonuna tabi ürünler dışında STA kapsamı ticaretle mevcut TEV uygulamasına devam edilecektir. Arnavutluk ile müzakere süreci halen devam etmekte olup, Arnavutluk'a ihracatta TEV uygulamasının kapsamının değışmesi halinde bilahare bilgi verilecektir.

Mısır ile 26 Şubat 2026 itibarıyla revize kurallar uygulanırsa da eski kurallar da Mısır STA kapsamı ticaretle eş zamanlı geçerli olmaya devam etmektedir. İki kural seti arasında bir ayrıma gidilmesi maksadıyla eski kurallara göre yapılan ihracatların EUR-MED dolaşım belgesi eşliğinde yapılması hususunda Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün 24/2/2026 tarihli ve E-16934678-00119362035 sayılı yazısıyla tasarrufla bulunulmuştur. Bu çerçevede, Mısır'a EUR-MED dolaşım belgesi eşliğinde yapılan ihracatlarda mer'i mevzuat uyarınca TEV tahsilatı uygulamasına devam edilecektir. Bu özel durum dışında Mısır'a ihracatta TEV hesaplanmasına ilişkin hükümler yukarıda 5. ve 6. maddede izâh edilmiştir.

Tunus ile müzakere süreci halen devam etmekte olduğundan Tunus'a yönelik STA kapsamı ticaretle mevcut TEV uygulamasına devam edilecektir.